

Україна обговорила шляхи впровадження та фінансування НВВЗ

Розробка другого Національно визначеного внеску нашої країни все ще триває. У Туреччині відбувся Регіональний форум Національно визначеного внеску (НВВ) 3.0 для Східної Європи та Центральної Азії, в якому взяли участь представники Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. Як повідомляє пресслужба Міндовкілля, учасники Форуму обговорили шляхи та інструменти для посилення амбітних цілей під час підготовки НВВЗ. Зокрема, вони розглянули кращі практики стимулювання трансформацій, які підкріплені політичними дорож-

німи картами, оновленими національними законодавчими рамками та планами фінансування за секторами економіки. Учасники заходу наголосили на важливості узгодження наступного НВВ із довгостроковими цілями та програмами; принципами справедливості та адаптації до змін клімату; програмами стимулювання інновацій та розвитку відновлювальної енергетики; планами скорочення викидів інших парникових газів, зокрема метану. Фото: facebook.com/EnvironmentalofUkraine. Серед питань, які також були на поряд-

ку денному цього форуму, потенційні виклики та можливості під час підготовки наступного національно визначеного внеску. Зокрема, обговорювалися варіанти пошуку та ефективного використання доступних технологій та фінансових можливостей для реалізації НВВ, посилення процесів адаптації та пом'якшення у сільському господарстві. Окремою темою для обговорення на форумі стали процеси моніторингу впровадження НВВ. Учасники обмінялися думками стосовно ролі систем моніторингу, звітності, верифікації, подання обов'язкового дворічного звіту з прозорості та

відстежування процесів дотримання гендерної рівності. Фото: facebook.com/EnvironmentalofUkraine. Представники української делегації доповіли учасникам форуму про стан реалізації в Україні чинного НВВ; плани підготовки наступного НВВ з урахуванням найкращих міжнародних практик прийняття рішень; впровадження інноваційних моделей фінансування. У Міндовкіллі зазначили, що отриманий на міжнародному заході досвід використають при розробці другого Національно визначеного внеску України до Паризької угоди, який Україна, як

сторона Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (РКЗК ООН) повинна подати у 2025 році. У травні ЕкоПолітика розповідала про досить невизначену ситуацію з оновленням вітчизняного НВВ. На той момент було вже пів року, як Міндовкілля не надавало жодної інформації стосовно його актуалізації.

<https://ecopolitic.com.ua/ua/news/ukraina-obgovorila-shlyahi-vprovadzheniya-ta-finansuvannya-nvvz/>
© Ecopolitic.com.ua

Як підприємству отримати інтегрований довкілєвий дозвіл: у Міндовкіллі розповіли

Його впровадження передбачене євроінтеграційними зобов'язаннями України. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України роз'яснило процедуру видачі інтегрованих довкілєвих дозволів (ІДД) для українських промислових підприємств відповідно до вимог нового закону №11355 "Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення". Інформацію про те, як отримати принципово новий дозвільний документ та скільки часу на це передбачено, відомство надало на своїх офіційних сторінках. 8 серпня 2025 року набирає чинності закон "Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення". Він імплементує глави 1, 2 та 7 Директиви 2010/75/ЄС. Відповідно до цього документу, підприємства будуть зобов'язані отримувати інтегрований довкілєвий дозвіл на кожну свою установку, яка підпа-

дає під перелік видів діяльності, зазначених у законі. Інфографіка: facebook.com/EnvironmentalofUkraine. У Міндовкіллі назвали наступні кроки підприємства на шляху до отримання ІДД: Визначити установку та чи підпадає вона під перелік видів діяльності, на які згідно із Законом необхідно отримати інтегрований довкілєвий дозвіл. Подати до Міндовкілля заяву про отримання ІДД та всі необхідні документи. Зачекати до 30 робочих днів, поки Міндовкілля проведить попередній розгляд цієї заяви. За необхідності міністерство надаватиме додаткові роз'яснення. За результатами розгляду відомство або визнає заяву прийнятною, або повідомить про необхідність усунення недоліків. Якщо заяву прийнято, опублікувати оголошення про початок громадського обговорення. У разі виявлення недоліків, за 30 робочих днів усунути їх

та повторно подати заяву. Після оприлюднення документів у Реєстрі інтегрованих довкілєвих дозволів, провести громадське обговорення, яке триватиме 30 робочих днів. Протягом цього строку громадськість матиме право подавати будь-які зауваження і пропозиції в письмовій формі або усно під час громадських слухань. Саме у цей час паралельно державні екологічні інспектори проводитимуть перевірку й обстеження установки та промислового майданчика. За необхідності розпочинатимуться і транскордонні консультації. Після завершення громадського обговорення упродовж 5 робочих днів отримати від Держекоінспекції та інших компетентних органів (Держводагентства, ДСНС, МОЗ, Держенергоефективності, ОДА/ВЦА) їхні висновки. Інші органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування також можуть подати

власні пропозиції та зауваження до заяви оператора. Завершальний етап – видача ІДД або прийняття рішення про відмову в його видачі. На цей етап Законом відведено 30 робочих днів. В межах цього строку для розгляду проекту ІДД може скликатися узгоджувальна нарада за участі представників Міндовкілля, оператора установки, компетентних органів, органів місцевого самоврядування та громадськості. Строк дії інтегрованого довкілєвого дозволу необмежений. Якщо підприємство отримало ІДД на свою установку, то має право ввести її в експлуатацію. Міндовкілля також пообіцяло свою консультативну допомогу операторам установок, щоб вони могли якісно підготувати усі необхідні документи та уникнути помилок. У відомстві зазначили, що інформація про видачу або відмову в видачі ІДД буде публічною – її оприлюднюватиме як Міндовкіл-

ля, так і оператор установки. Нагадаємо, 16 липня Верховна Рада ухвалила проєкт Закону №11355 "Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення". "За" проголосувало 256 народних обранців. Як вже повідомляла ЕкоПолітика, 6 серпня президент підписав цей закон.

<https://ecopolitic.com.ua/ua/news/yak-pidpriemstvu-otrimati-integrovaniy-dovkillievij-dozvil-u-mindovkilli-rozpovili/>
© Ecopolitic.com.ua

Чому держава дозволяє видобуток надр на цінних природних територіях та що із цим робити?

Від початку року суспільство сколихнуло випадки продажу спеціальних дозволів на користування надрами на території Макового болота, Старовижівського заказника, поруч з історико-культурним заповідником «Буша».

Три важливих об'єкти і всі три різні. Перший – заболочений праліс та об'єкт природно-заповідного фонду місцевого значення, який повністю був проданий під видобуток торфу. Другий – піщана дюна, улюблене місце відпочинку мешканців та сосновий ліс, які хочуть знищити для видобутку піску. Третій – ділянка на степовому схилі в історичному місці, була продана під видобуток вапнякових порід.

Але об'єднує їх суспільний осуд та потенційні ризики від реалізації цих проєктів. Усі 3 види корисних копалин видобуваються відкритим способом, тобто шляхом створення кар'єру – а це передбачає повне знищення всього, що знаходиться над покладами надр.

Причина таких конфліктних ситуацій між інтересами громадськості та надкористувачами – бездумна дерегуляція, яка не врахувала екологічні права громад і необхідність захисту довкілля.

Чіновники заявляють, що всі спецдозволи на надра проходять через прозорі аукціони, а потім плани видобутку копалин проходять процедуру оцінки впливу на довкілля (ОВД). Тому мовляв все прозоро, чесно і екологічно.

Наче все так, та є «але». І не одне, а багато. Розберемось із цим детальніше.

Обмеження функцій Міндовкілля у рамках дерегуляції

Перше питання – а хто ж визначає ділянки, які виставляють на аукціон? Ні, це не держава як можна спершу подумати.

На сайті Державної служби геології та надр України є перелік заяв на виставлення ділянок на торги. Саме так, певний бізнес вибирає ділянку надр, яку хоче

розробляти, і подає на неї документи. А чиновники Держгеонадр вже зобов'язані виставити ділянку на торги, якщо пакет документів від бізнесу був повний.

Далі є два варіанти розвитку подій. Перший – на ділянку відсутня інформація геологічної розвідки. Тоді безпосередньо видобутку має передувати геологічна розвідка, спецдозвіл для неї (інколи відразу з видобутком – так звана дослідно-промислова розробка) має погодити Міндовкілля. І хоч формалізована процедура погодження не виписана, але чиновники міністерства зазвичай дізнаються письмовими запитами думку ОДА.

В подальшому, на основі всієї наявної інформації рішення приймає робоча група з питань надкористування, до якої входить не тільки міністерські чиновники, але також представники Держлісагентства та Держводагентства. Результати розгляду оприлюднюються на сайті міністерства, в спеціальному розділі.

Протягом останніх 9 місяців Міністерство загалом займало природоохоронну позицію. Наприклад, декілька тижнів тому вони відмовили видобувати бурштин на ділянці «Східна-2» через близькість Рівненського заповідника і неминучий негативний вплив на його природні комплекси, які перебувають під охороною держави. Є і декілька десятків відмов через те, що видобувати копалини планували в лісі.

Видобуток бурштину на болотах

Наслідки видобутку бурштину в лісі

А звідки ж тоді взяли кейси Буши чи Макового болота? Відповідь проста: видобуток планується на ділянках, де геологічна розвідка вже була проведена. У рамках дерегуляції, після прийняття постанови Кабміну № 749 від 04.07.2023, було прибрано вимогу погоджувати з Міндовкіллям продаж дозволів для таких ділянок надр.

І тоді Держгеонадра можуть виставити ділянку напряму на

торги, як це і відбулось у згаданих випадках.

Коли самої Оцінки впливу на довкілля (ОВД) недостатньо

Але ж є процедура ОВД, скажете ви? Так, є. Але ось у чому проблема – після завершення аукціону переможець платить гроші у місцевий бюджет, і лише потім проводиться ОВД. Для проєктів із видобутку надр висновки з ОВД видають ОДА, які зазвичай зацікавлені в будь-яких інвестиціях. Та й навіть коли рішення ухвалює Міндовкілля, воно теж опиняється у складній ситуації. З одного боку, підпорядкований йому орган провів аукціон і отримав для держави гроші, а з іншого – воно мусить забезпечувати дотримання екологічного законодавства. І видобуток торфу чи піску у заказнику явно з цим несумісний.

Тож у більшості випадків видається висновок про допустимість видобутку за результатами ОВД. Як це було з КП «Волиньприоресурс», яке хоч і з третього разу, хоч і не на всі ділянки, але отримало 4 позитивних висновки на видобуток торфу у Волинській області. У тому числі на добре збережених болотах. І встановлення в рамках процедури ОВД обов'язкових для виконання «екологічних умов» на кшталт «видобуток має проводитись без зміни гідрологічного режиму» виглядає як спроба задовольнити і бізнес (бо висновок дали, а хто буде далі це контролювати), так і обурену громадськість (бачите, ми встановили умови – бай-дуже, що вони неможливі до виконання при видобутку торфу).

Ось так виглядає типовий видобуток торфу.

Ось так виглядає типовий видобуток торфу. На фото родовище «Велике Багно» у Волинській області, на якому господарює КП «Волиньприоресурс»

На щастя, завдяки громадському розголосу у випадках продажу надр під Маковим болотом і Старовижівським заказником, прокуратура взялась оскаржувати результати аукціонів. І в серпні 2024 року домоглась скасування господарським

судом рішення Держгеонадр щодо продажу спеціального дозволу на користування надрами у межах пралісової пам'ятки природи «Макове болото». По Старовижівському заказнику судовий розгляд скарги прокуратури досі триває.

Але найкращим для всіх був би варіант, коли б такі спецдозволи взагалі не продавались, не викликали зайвих конфліктів та не забирали на себе обмежені ресурси екологічної прокуратури.

Що ж робити?

Складніше, але системне рішення – закріпити у Постанові Кабміну обов'язок для Держгеонадр проводити процедуру ОВД до виставлення ділянок надр на торги. Якщо результатом ОВД став позитивний висновок – можуть проводитись торги на конкретну ділянку, якщо негативний (вплив на довкілля визнаний недопустимим) – ділянка вилучається із переліку надр, права на розробку яких можуть бути продані.

Більш простий варіант – повернути потребу погодження міністерства на всі ділянки надр, які планують виставляти на аукціон. І запровадити процедуру оприлюднення Міндовкіллям координат тих ділянок, які надходять їм на погодження. Аби всі охочі могли написати свої зауваження, вказавши на те, що чиновники можуть не знати чи не помітити. І паралельно впровадити можливість повернення коштів, які заплатив переможець аукціону, якщо неможливо отримати позитивний висновок з ОВД через суперечності із нормами природоохоронного законодавства.

Один з цих варіантів Міндовкілля обіцяло реалізувати ще в квітні, але от відповідні проєкти документів досі не оприлюднені. Проте Держгеонадра вирішило в цій ситуації просто... підзаробити! І підпорядковане цьому органу ДП «Державний інформаційний геологічний фонд України» тепер пропонує платну послугу «Проведення передпроектного моніторингу ділянки надр, що пропонується для отримання

спеціального дозволу на користування надрами через електронний аукціон».

Тобто за гроші провести аналіз на предмет того чи відповідає вимогам законодавства видобуток на ділянці, яку планують виставити на аукціон.

Якщо дивитись виключно з екологічної точки зору, то враховуючи важливу роль багатих на вуглець природних екосистем, як-от болота, ліси чи степи, варто було б законодавчо обмежити деякі види надкористування на таких ділянках. В першу чергу видобуток широко поширених корисних копалин – бурштину, піску, глини тощо.

А той же торф, враховуючи надзвичайно негативний вплив його видобутку на клімат та біорізноманіття, варто дозволити видобувати лише в межах уже проданих спецдозволів з обов'язком подальшої ренатуралізації (відновлення болотної екосистеми) за кошти надкористувача. Тобто дозволити добувати торф лише на деградованих ділянках, які за будь-яких умов потребують рекультивативі. Тим паче уряд ще в 2021 році мав розробити постанову про режим використання торфовищ – і поки цього немає, мораторій на продаж нових ділянок був би доцільний.

Приклад болота, якому загрожує видобуток торфу. З точки зору впливу на клімат такі екосистеми однозначно потрібно зберігати і не дозволяти видобуток копалин у їх межах

Приклад болота, якому загрожує видобуток торфу. З точки зору впливу на клімат такі екосистеми однозначно потрібно зберігати і не дозволяти видобуток копалин у їх межах

Джерело: Екодія

Екологічні місії презентували у Бучацькій єпархії

5 вересня у Бучацькій єпархії УГКЦ відбулась Пресвітерська рада, яку очолив преосвященний владика Дмитро Григорак, ЧСВВ.

У засіданні ради взяв участь о. Михайло Деревенчук, референт Бюро УГКЦ з питань екології у Бучацькій єпархії, який проанонсував проведення цьогорічних екомісій та подякував правлячому архієреєві за підтримку і плід-

ну співпрацю у здійсненні екологічного служіння на теренах єпархії.

Далі референт представив до уваги усіх присутніх церковно-екологічний календар на 2025 рік, який цього року має на меті популяризацію екобогословської спадщини та природоохоронної діяльності владики Андрія Шептицького, яка значно

випереджала час і нині є гідним зразком для наслідування не лише в Українській Церкві та суспільстві а й в цілому світі.

Окрім цього присутнім душ-пастирям о. Михайло представив екоказки «Світлячок і Вітрячок» та «Нова сусідка», які покликані плекати екологічну свідомість у найменших парафіян.

Екореферент озвучив план проведення цьогорічних екологічних місій та наголосив на потребі консолідації зусиль духовенства й вірян у боротьбі за чистоту Божого створіння.

Підсумовуючи своє звернення референт висловив надію, що спільними зусиллями нам вдасться змінити свідомість наших громадян і таким чином зробити

наш світ кращим.

Інформаційна служба Бюро УГКЦ з питань екології

Стартували екологічні місії задля збереження створіння 2024

Стартували осінні екологічні місії 2024, які вже одинадцятий рік поспіль проводить Бюро УГКЦ з питань екології з метою нової євангелізації – служіння для зустрічі з Христом в контексті сучасних екологічних викликів та «знаків часу».

В контексті 80-ї річниці з дня смерті Праведного Митрополита Андрія Шептицького та екосоціальних викликів війни головними завданнями екологічних місій

2024 є:

популяризувати екобогословську спадщину та природоохоронну діяльність владики Андрія, яка значно випереджала час і нині є гідним зразком для наслідування не лише в Українській Церкві та суспільстві, а й у всесвітньому контексті;

актуалізувати екосоціальну спадщину Митрополита Андрія в часі війни та її екологічних та енергетичних викликів;

спонукати до екологічного навернення і зміни способу життя; навчити «нових стилів життя у Христі», тобто, як на практиці повинна здійснюватись екологічна відповідальність та діяконія; сприяти подоланню енергетичних викликів війни та лікуванню екологічних ран війни.

На регіональному рівні координаторами та безпосередніми реалізаторами екомісій у тріаді «керигма – літургія – діяконія» є архієпархіальні, єпархіальні та

екзархальні референти Бюро УГКЦ з питань екології, які проведуть низку тематичних молитовних, освітньо-виховних та практичних заходів у парафіяльних спільнотах, школах, вишах, закладах позашкільної освіти, зустрічей з місцевою владою, тощо.

Вже традиційно, одним з додаткових дієвих знарядь екологічних місій є Всеукраїнський конкурс «Відповідальність за створіння», який має тотожну ме-

ту: плекати культуру відповідальності за створіння в час війни на основі вчення Праведного Митрополита Андрія, а також популяризувати його екосоціальне служіння та практичні ініціативи задля збереження природної спадщини Творця.

Інформаційна служба Бюро УГКЦ з питань екології

Папа: молимося, щоб був почутий крик Землі і голос жертв катаклізмів

Протягом місяця, який розпочинається Днем молитви в намірі піклування про створіння, Папа Франциск заохочує молитися за те, щоб був почутий крик землі та голос тих, хто страждає від кліматичних змін.

Якщо ми зміряємо температуру планети, то побачимо, що Земля лихоманить. Що вона погано чувається, як будь-який хворий», – говорить Папа Франциск у відеопредставленні молитовного наміру на вересень, призначеного для членів Всесвітньої мережі молитви Папи (Апостольства молитви), розпочинаючи його закликком: «Молимося за Зем-

лю, яка страждає», і запитуючи: «Але чи ми прислухаємося до цього болю? Чи прислухаємося до болю мільйонів жертв екологічних катастроф?».

Урагани, пожежі, цунами, посухи, танення льодовиків: крик Землі, про який йдеться у відеозверненні Папи, лунає дедалі частіше. Кадри, що супроводжують слова Святішого Отця, показують наслідки кліматичної кризи для людей: бачимо людей, які втікають від екологічних катастроф, мігрантів, кількість яких збільшується через вплив зміни клімату, дітей, змушених долати десятки

кілометрів у пошуках трохи води. «Найбільше від наслідків цих стихійних лих страждають убогі, ті, хто змушений покидати свої домівки через повені, спеку чи посуху», – констатує Наступник святого Петра.

Занепокоєння Папи підтверджують авторитетні дослідження: за даними Всесвітнього економічного форуму, країни з низьким рівнем доходу виробляють десяту частину викидів, але найбільше страждають від зміни клімату. За оцінками, до 2050 року неконтрольована зміна клімату змусить понад 200 мільйонів лю-

дей мігрувати в межах своїх країн і зіштвхне 130 мільйонів людей у прірву бідності.

«Подолання екологічних криз, спричинених людиною, таких як кліматична криза, забруднення або втрата біорізноманіття, вимагає не лише екологічних, але й соціальних, економічних та політичних відповідей», – наголошує Святіший Отець, вказуючи також на необхідність зусиль «для боротьби з бідністю та для захисту природи, змінюючи наші особисті звички та звички наших спільнот».

«Молимося, щоб кожен з нас своїм серцем прислухався до крику Землі і плачу жертв екологічних катастроф і кліматичної кризи, взявши на себе особисте зобов'язання берегти світ, в якому ми живемо», – закликає Папа Франциск.

Джерело: VaticanNews

Папа: християнська віра сприяє цілісному розвитку суспільства

У своїй першій промові в Папуа-Нової Гвінеї Святіший Отець закликав цю країну в Океанії до розвитку в чесності, справедливості й солідарності, які стають наслідком великодушного служіння у вірі.

Христове Євангеліє призначене для всіх народів, воно не прив'язане до жодної земної влади, але здатне сприяти тому, щоб у світі зростало Боже Царство, Царство справедливості, любові та миру. Про це сказав Папа Франциск у своїй першій промові в Папуа-Новій Гвінеї, зустрічаючись в суботу, 7 вересня 2024 р., у столиці країни з представниками влади, дипломатичного корпусу й громадянського суспільства. Субота, шостий день його 45-ї Апостольської подорожі, розпочалася візитом ввічливості до Генерал-губернатора Папуа-Нової Гвінеї. Опісля Святіший Отець прибув до конгрес-центру «APES House», де відбулася зустріч зі світом політики, в якій взяли участь також глави урядів із країн тихоокеанського регіону.

Сприяти цілісному та справедливому розвитку країни

Промовляючи після Генерал-губернатора Боба Дадае, який згадав про два візити святого Івана Павла II та назвав Церкву «од-

ним із головних партнерів у дбанні про розвиток», Папа відзначив той факт, що у Папуа-Новій Гвінеї, архіпелазі з сотнями островів, розмовляють понад вісьмастами мовами, тут присутні численні етнічні групи, що свідчить про надзвичайне культурне багатство. «Зізнаюся, це те, що мене дуже захоплює, включно і з духовним рівнем, тому що я уявляю, що це величезне розмаїття є викликом для Святого Духа, який створює гармонію відмінностей!» – підкреслив Святіший Отець.

За словами Папи, культурне, а також екологічне багатство країни є водночас великою відповідальністю, оскільки зобов'язує всіх, владу разом з громадянами, сприяти цілісному, сталому та справедливому розвитку, який покращує умови життя всіх без винятку. Необхідною умовою для досягнення таких довготривалих результатів є, зокрема, стабільність інституцій. «Підвищення інституційної міцності та досягнення консенсусу щодо фундаментальних рішень дійсно є необхідною складовою для цілісного та інклюзивного розвитку, – зауважив він. – Це також вимагає далекоглядного бачення і атмосфери співпраці між усіма, навіть незважаючи на відмінність ролей і розбіжності в поглядах».

Покращення якості громадянського суспільства

Наступник апостола Петра вказав на необхідність припинення в країні міжплемінного насильства, яке спричиняє багато жертв, не дозволяє людям жити в мирі й перешкоджає розвитку. «Тому я апелюю до почуття відповідальності кожного, щоб зупинити спіраль насильства і натомість рішуче стати на шлях, який веде до плідної співпраці, на благо всього народу країни», – закликав він. За його словами, закріплення домовленостей щодо основ громадянського суспільства «з готовністю кожного пожертвувати чимось зі своїх позицій заради загального блага», може призвести до покращення інфраструктури, сфер охорони здоров'я, освіти, а також розширити можливості для отримання гідної праці.

«Однак – ми це добре знаємо, але іноді забуваємо – люди потребують не лише життєвих благ, але й великої надії в серці, яка дозволяє їм жити добре, дає їм смак і відвагу братися за масштабні проекти, і дозволяє підняти погляд вгору, до неосяжних горизонтів», – вів далі Святіший Отець. У цьому контексті він вказав потребу спрямовувати дух до вищих реалій. «Необхідно, щоб поведінка була підкріплена вну-

трішньою силою, яка захищає її від ризику зіпсуватися і втратити на цьому шляху здатність усвідомлювати сенс своїх дій й виконувати їх з відданістю та постійністю», – сказав він.

Віра, яка надихає вчинки людей

Відтак Папа вказав на цінність гасла його подорожі до Папуа-Нової Гвінеї: «Молитися», натхненне запитанням учнів до Ісуса: «Господи, навчи нас молитися» (Лк. 11,1). «Можливо, дехто, надто уважний до “політкоректності”, здивується такому вибору, але насправді він помиляється, бо народ, який молиться, має майбутнє, черпаючи силу і надію згори, – підкреслив він. – І навіть емблема райського птаха в логотипі мандрівки є символом свободи: тієї свободи, яку ніхто і ніщо не може придушити, бо вона внутрішня, і її охороняє той Бог, Який є любов'ю та бажає, щоб Його діти були вільні».

Святіший Отець висловив гаряче сподівання, що для всіх тих, хто сповідує в цій країні християнство, віра ніколи не буде зведена до дотримання ритуалів і приписів, але що вона полягатиме в любові до Ісуса Христа й слідуванні за Ним, і що вона «може стати живою культурою, надихаючи уми та вчинки», тим маяком

світла, який освітлює шлях. «У такий спосіб віра також може допомогти суспільству в цілому зростати і знаходити добрі та ефективні рішення для своїх головних викликів», – сказав Папа.

Святіший Отець відзначив важливість благодійності, якою займаються християнські спільноти Папуа-Нової Гвінеї, закликаючи їх до співпраці з представниками влади, суспільства та інших релігій й конфесій задля спільного блага всіх громадян. «Яскраве свідчення блаженного Пітера То Рота, – як говорив святой Іван Павло II під час Святої Меси з нагоди його беатифікації, – вчить нас великодушно віддавати себе на служіння іншим, щоб суспільство розвивалося в чесності й справедливості, в гармонії й солідарності. Нехай його приклад, а також приклад блаженного Джованні Маццукконі з Папського Інституту Закордонних Місій та всіх місіонерів, які звіщали Євангеліє на вашій землі, дарує вам силу та надію», – побажав Святіший Отець.

Джерело: VATICAN NEWS

Папа: любов, яка має своє коріння в Бозі, здатна зцілити світ

Під час зустрічі з вірними дієцезії Ванімо в Папуа-Новій Гвінеї, Святіший Отець заохотив відкривати красу любові, яка є даром для інших.

Краса Євангелія

3 леговища, де його зустріли представники влади та місцевий єпископ, Папа прибув на площу перед прокатедральним собором Святого Хреста, де зібралася коло 20 тисяч місцевих мешканців. Після вітального слова єпископа та свідчень катетиха, вихованки притулку для дівчаток, черниці та подружньої пари до присутніх звернувся Наступник

святого Петра, який на початку зауважив, що з середини XIX століття на цих землях місіонерська діяльність ніколи не припинялась, свідченням чого є храми, школи, лікарні та місіонерські осередки, які свідчать, що Христос прийшов, щоб принести спасіння, аби кожна людина могла «розквітнути у всій своїй красі».

За словами Папи, краєвиди, притаманні цим місцям, що є грандіозною картиною природи, є також нагодою звернути на те, що існує ще прекрасніше видовище: «те, що зростає в нас, коли ми любимо одне одного». «І наша

місія полягає саме в цьому: всюди через любов до Бога та ближніх поширювати красу Христового Євангелія», – сказав Святіший Отець. Відтак він закликав сприяти місіонерському зв'язанню скрізь, де перебуваємо, щоб краса пейзажів поєднувалася з красою спільноти, де люди люблять один одного (пор. Ів. 13,35; Мт. 22,35-40).

Церква, яка любить

«Дорогі друзі, багато туристів, відвідавши вашу країну, повертаються додому, кажучи, що бачили “рай”. Зазвичай вони мають на

увазі мальовничі краєвиди та природні пам'ятки, які їм сподобалися. Але ми знаємо, що, як ми вже говорили, найбільший скарб тут не в цьому, – вів далі Папа. – Існує інший, більш прекрасний і захоплюючий, який знаходиться у ваших серцях і проявляється у любові один до одного». За його словами, краса любові здатна зцілити світ, адже вона має своє коріння в Бозі. А тому закликав поширювати та захищати любов, навіть коли це може коштувати непорозуміння та протистояння.

Святіший Отець заохотив присутніх прикрашати цю землю

своєю присутністю як Церкви, яка любить. «Це найцінніший дар, яким ви можете поділитися і зробити його відомим для всіх, роблячи Папуа-Нову Гвінею відомою не тільки своєю різноманітністю флори і фауни, своїми чарівними пляжами і чистим морем, а й, перш за все, добрими людьми, яких можна там зустріти», – сказав наприкінці Папа.

Джерело: Vatican News

Україна імплементує нову євродирективу щодо моніторингу вод

Євродиректива встановлює технічні специфікації для хімічного аналізу та моніторингу стану води та актуалізації функцій суб'єктів моніторингу вод Кабінет міністрів України вніс зміни до Порядку здійснення державного моніторингу вод.

Відтепер вітчизняні вимірвальні лабораторії застосовуватимуть практику системи управління якістю відповідно до ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019 «Загальні

вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій».

Цей державний стандарт імплементує Директиву Єврокомісії 2009/90/ЄС. Міжнародний стандарт ДСТУ ISO/IEC 17025 встановлює вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій.

Наприкінці 2017 року міжнародні організації стандартизації

– ISO та IEC оприлюднили нову версію цього стандарту. Вона впроваджена в ЄС як EN ISO/IEC 17025:2017, а в Україні як ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019. Але його вимоги застосовуються не лише для акредитації випробувальної лабораторії національними агентствами з акредитації, а в основному для організації якісної роботи в самій лабораторії.

У Міндовкілля зазначили, що дотримання акредитаційних ви-

мог вимірювальними лабораторіями забезпечує достовірність, точність та надійність даних моніторингу та реальну інформацію щодо стану водних об'єктів.

У відомстві також нагадали, що запропоновані зміни відповідають євроінтеграційним зобов'язанням у сфері водної політики та сприятимуть впровадженню єдиних з ЄС підходів до оцінки стану вод.

Нагадаємо, що 3 роки тому перша в Україні лабораторія отримала акредитацію відповідно до вимог ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019 у сфері хімічних і фізико-хімічних методів випробувань поверхневих, стічних, підземних вод і ґрунту. Вона знаходиться в Івано-Франківську.

Джерело: Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

Ситуація із рухом забруднення Десною в напрямку Київщини контрольована. Усі служби посилили моніторинг та контроль за якістю води

За оновленими даними Міндовкілля та прогнозу Укргідрометцентру, забруднена вода орієнтовно може досягнути Київщини 14-16 вересня. Усі служби працюють над тим, аби ситуація стабілізувалася. Зокрема, Міндовкілля співпрацює з ПрАТ «АК «Київводоканал» щодо розробки комплексу заходів на випадок можливого погіршення якості води біля питних водозаборів.

Якщо якість води погіршиться, ПрАТ «АК «Київводоканал» готовий негайно відкоригувати технологічні процеси, аби показники якості питної води відповідали вимогам Державних санітарних норм і правил. Але наголошуємо, що на сьогодні такі ризики відсутні.

Лабораторії Держводагентства, ДЕІ та Київського міського центру контролю і профілактики хвороб МОЗ регулярно проводять посилений моніторинг вод Сейму та Десни, у тому числі і в районі питних водозаборів столиці. Наразі у відібраних пробах питної води в контрольних точках ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ міста Києва перевищення за санітарно-хімічними

ми – не виявлені.

Для посилення подальших спільних дій Міндовкілля провело координаційну нараду з представниками Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України, ДСНС України, Держрибагентства, Держгеокадастру, Держводагентства, ДЕІ, Укргідрометцентру, Інституту громадського здоров'я ім. О. М. Марзєєва НАМН України, Центру громадського здоров'я МОЗ, Інституту гідробіології НАН України, ІВПІМ, Держпродспоживслужби, Чернігівської, Сумської та Київської ОВА, ПрАТ «АК «Київводоканал».

Щодо ситуації з якістю води у р.Десна. Станом на ранок 10 вересня забруднення посунулося орієнтовно на 191 км (біля с. Шестовиця) від впадіння річки Сейм у Десну. При візуальному огляді забруднення фіксується точково і не має однорідного характеру. У районі с. Шестовиця спостерігається потемніння води, специфічний запах, скупчення мілкої риби під берегом, поодинокі випадки загибелі риби. Нижче по течії – ознаки забруднення не зафіксо-

у районі міста Чернігів фіксується покращення ситуації та поодинокі факти загибелі риби.

Вцілому по Десні у Чернігівській області триває процес переміщення забруднення по руслу річки. Найгірші показники фіксуються у с. Боромики та м.Чернігів. Вміст розчиненого кисню у Десні в районі с. Боромики знизився до 0,26 мгО₂/дм³ (норма 4 мгО₂/дм³).

На ділянці Десни між с. Велике Устя та с. Кладьківка вміст розчиненого кисню нормалізувався та становить 4,7-7,85 мгО₂/дм³. У с. Максим та м. Остер – у межах 7,80-7,84 мгО₂/дм³.

Перевищення вмісту марганцю у 3,8-8,4 раз фіксується у пунктах с. Пекарів, с. Боромики та м. Чернігів та становить 0,38-0,84 мг/дм³ при нормі 0,1 мг/дм³. У решті пунктів вміст марганцю становить 0,040-0,12 мг/дм³. Вміст заліза загального у пунктах с. Боромики та м. Чернігів перевищений у 2,3 раз.

Нагадуємо, що перевищення по марганцю є типовим для даної

мовляють деякі специфічні особливості водних ресурсів Чернігівської області. Для багатьох річок характерний підвищений вміст у водах заліза та марганцю, який має природний характер. У попередні роки в цю пору року у р. Десна спостерігались концентрації марганцю 0,022-0,17 мг/дм³, заліза загального від 0,1-0,50 мг/дм³. У р. Сейм спостереження по марганцю становили від 0,019-0,11 мг/дм³, залізу загальному від 0,08-0,28 мг/дм³.

Таким чином, підвищення заліза загального, марганцю та азоту амонійного є реакцією екосистеми на загальний екологічний стан річки. Також причиною зростання марганцю у воді може стати підвищений вміст гумусових сполук через високі температури повітря та зниження кисневого режиму.

Також інформуємо, що у річці Сейм та Десна перевищень пестицидів, поліароматичних вуглеводнів, летких органічних сполук, а також важких металів не виявлено.

У річці Сейм у Сумській та Чернігівській області поступово від-

вміст розчиненого кисню повільно зростає, проте все ще знаходиться нижче норми.

За останню добу Держпродспоживслужби спільно з ДЕІ та місцевими органами влади на території м.Чернігів зібрили та утилізували 25 кг загиблої риби. На Сумщині випадків замору риби не фіксується.

Органами місцевого самоврядування вжиті заходи щодо обмеження купання, використання річкової води для господарських потреб та напування худоби, а також вилування риби та її реалізації на місцевих ринках.

Джерело: Державна екологічна інспекція України

З питань розміщення телефонуйте: 063-212-33-60

Повідомлення про намір отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин

Повідомлення про намір отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин

Повне та скорочене найменування суб'єкта господарювання: Товариство з обмеженою відповідальністю «Київський млин» / ТОВ «Київський млин». Код за ЄДРПОУ: 44160055. Місцезнаходження суб'єкта господарювання, контактний номер телефону, адреса електронної пошти: м. Київ, Подільський р-н, вул. Костянтинівська, 62, тел. (068) 223-23-24, e-mail: i.tolmachov@smlyn.

com. Місцезнаходження об'єкта/промислового майданчика: м. Київ, Подільський р-н, вул. Костянтинівська, 62. Мета отримання дозволу на викиди: отримання дозволу на викиди для новоствореного об'єкта III групи. Відомості про наявність висновку з ОВД: Згідно ст. 3 ЗУ «Про оцінку впливу на довкілля», підприємство не підлягає оцінці впливу на довкілля. Загальний опис об'єкта: Основний вид економічної діяльності- виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості. Джерелами ви-

кидів є наступне обладнання: обладнання для очистки зерна (дж.1-4), обладнання для виготовлення борошна (дж.5-8), склади для зберігання борошна та висівків (дж.9,10,12), валконарізна майстерня (дж.11), механічна майстерня (дж.13). Відомості щодо видів та обсягів викидів (т/рік): суспендовані тверді частинки недиференційовані за складом-2,771591; залізо-0,00012; діоксид мангану-0,000033; кремнію діоксид-0,000035; титану діоксид-0,00001. Заходи щодо впровадження найкращих існуючих

технологій виробництва: не встановлюються, для об'єкту III групи. Перелік заходів щодо скорочення викидів: не передбачені, оскільки відсутні нормативні перевищення викидів. Дотримання виконання природоохоронних заходів щодо скорочення викидів: не передбачено. Відповідність пропозицій щодо дозволених обсягів викидів законодавству: викиди не перевищують затвердженні граничнодопустимі нормативи, а викиди забруднюючих речовин, які не підлягають регулюванню та за якими не здій-

снюються державний облік, не перевищують гігієнічних нормативів.

З приводу зауважень та пропозицій звертатись до департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради, за адресою: м. Київ, вул. Турівська, 28, тел. (044) 366-64-10, e-mail: ecology@kyivcity.gov.ua. Строки подання зауважень та пропозицій: 30 календарних днів з дня публікації.

Чи може Україна збалансувати захист довкілля з економічними потребами в умовах зростання тиску на наявні сільськогосподарські землі?

Повномасштабне вторгнення росії в Україну у 2022 році спричинило велику кількість людських жертв, а військові дії — значний негативний вплив на стан і продуктивність ґрунтів: понад 30 % українських земель стали непридатними для ведення сільського господарства. Тим часом, через постійні вибухи авіабомб, артилерійські обстріли, замінування територій, знищення важкої військової техніки, витіки нафтопродуктів, вигорілі території від пожеж і зсуви різко погіршується стан сільськогосподарських угідь України, а разом з ни-

ми і сільська економіка й експортний ринок. Наприклад, у 2021 році 41 % українського експорту припадав на агропромисловий сектор, і хоча згодом статистика була спотворена російським вторгненням, сільськогосподарський експорт широко визнається важливою частиною економічної стабілізації України.

Дійсно, аби протистояти зменшенню земельних ресурсів і підтримувати сільське господарство як одну з головних економічних основ країни, уряд почав сприяти збільшенню викорис-

тання сільськогосподарських земель на придатних і безпечних територіях, які переважно зосереджені в центральних і західних регіонах країни. Утім, такий підхід не позбавлений проблем, оскільки потреба в більшій кількості сільськогосподарських земель тісно переплітається з безперервним розгортанням реформ управління земельними ресурсами протягом останніх двох десятиліть, з далекосяжними наслідками для захисту довкілля.

Ще з початку 2000-х років, по-

при заходи земельної реформи, які нібито впроваджувалися для захисту права власності на сільськогосподарські землі, як-от мораторій на продаж сільськогосподарських земель у 2001 році, ця політика, навпаки, завдала шкоди більшості фермерів і сільського населення України, що фактично призвело до широкомасштабної деградації земель і концентрації земель. Мораторій був покликаний запобігти концентрації власності на землю в руках небагатьох обраних після розпаду Радянського Союзу та подальшої приватизації землі.

Однак, насправді це сприяло появі великих компаній, які орендували землю у фермерських господарств, котрі часто були змушені здавати свою землю в оренду, як правило, за мізерні кошти, через брак капіталу і сільськогосподарського досвіду, а також через те, що ділянки були занадто фрагментовані, аби ці домогосподарства могли обробляти їх самостійно. Зрештою, це призвело до того, що більша частина із 41 млн га сільськогосподарських угідь опинилася під контролем інвесторів, особливо у формі агрохолдингів.

У березні 2020 року мораторій було остаточно скасовано, що дало українцям право купувати та продавати землю з 2021 року. Крім того, з другим етапом відкриття ринку землі у 2024 році, сільськогосподарські землі дозволили купувати українським юридичним особам. Хоча теоретично ця зміна може мати позитивні результати, вона також може призвести до ще більшої концентрації земель через відсутність належного контролю з боку держави. Більше того, існує загроза, що цінні природні екосистеми, як-от степи, береги річок і ліси, можуть бути перетворені на сільськогосподарські угіддя. Це пов'язано з тим, що компанії, які тепер не обмежуються лише орендою наявних сільськогосподарських ділянок, мають сильні стимули купувати більше землі у відносно безпечних регіонах України, щоб компенсувати втрату сільськогосподарських угідь у прикордонних з росією регіонах, де ведуться активні бойові дії, що перешкоджає будь-якій господарській діяльності.

Хоча необхідність підтримки економіки у відповідь на російське вторгнення очевидна, не можна ігнорувати дотримання екологічного законодавства сільськогосподарськими компаніями. Аби забезпечити стійке відновлення України, держава повинна знайти баланс між негайною потребою підтримувати економіку в робочому стані та довгостроковими цілями, такими як здорові екосистеми і справедливий розподіл землі. Щоб продемонструвати поставлені питання, ми аналізуємо дві земельні угоди з бази даних Land Matrix.

Порушення екологічного законодавства в умовах інтенсивного сільського господарства в Україні

Щоб дослідити й відстежити екологічні порушення, які відбуваються внаслідок інтенсивного землеробства та посилюються планами уряду стимулювати сільське господарство як засіб економічного відновлення, ми провели дослідження в чотирьох областях України (див. Рис. 1). Відправною точкою для цього дослідження став аналіз супутникових знімків з метою виявлення ділянок із видимими порушеннями природоохоронного законодавства. Загалом виявлено 1 003 ділянки, які освоюються під сільськогосподарські потреби великими компаніями з іноземними інвестиціями. Серед них: ГК «Агрейн», Agroprosperis Group, ТОВ «Контінентал Фармерз Груп», АТ «Кернел» та SP Advisors. З цих ділянок 730 знахо-

дяться в межах природних заповідників, 99 — у прибережних захисних смугах, 174 — на схилах понад сім градусів, яким загрожує ерозія ґрунту та які охороняються національним законодавством.

На основі цього аналізу для поглибленого дослідження з метою оцінки відповідності національному законодавству, зокрема статті 88 Водного кодексу України, були обрані території поблизу лівої притоки річки Тетерів — річки Мики, і правої притоки річки Бистріївки — так званої річки Мала Мика, в межах прибережної захисної смуги в Житомирській області. Цією статтею Водного кодексу України передбачено, що вздовж берегів річок і навколо водойм встановлюються прибережні захисні смуги шириною 25 метрів для малих річок, струмків і потічків та для ставків площею менше 3 га. Ділянки в цьому районі орендують дві основні сільськогосподарські компанії, які вирощують зернові та олійні культури, як-от кукурудзу, пшеницю, соняшник, ріпак і соя: ТОВ «Колос Полісся» (угода №10161) і ТОВ «Коростишівземінвест» (угода № 6651). Польове відвідування цих ділянок підтвердило, що підприємство порушує природоохоронне законодавство.

Розорювання прибережної захисної смуги малої річки Мика ТОВ «Колос Полісся» (кадастровий номер земельної ділянки: 1825682000:16:000:0028)

Розорювання прибережної захисної смуги річки Мика ТОВ «Коростишівземінвест» (кадастровий номер земельних ділянок: 1822586700:02:000:0406, 1822586700:02:000:0407)

Чи екологічні проблеми пріоритетні для влади та громад?

Хоча екологічні питання не були пріоритетними в Україні після повномасштабного вторгнення у 2022 році, вони повинні стати невід'ємною частиною процесу «зеленого» відновлення та процесу приведення сільськогосподарського сектора України у відповідність цілям сталого розвитку Європейської «зеленої» угоди для потенційного вступу в ЄС. Досягнення довгострокових змін в аграрному секторі України вимагатиме активного залучення різних зацікавлених сторін. Щоб зрозуміти рівень обізнаності про погіршення стану довкілля та його наслідки, ми провели інтерв'ю з кількома ключовими зацікавленими сторонами, включаючи представників органів місцевого самоврядування, фермерів і дер-

жавних службовців.

На жаль, обговорення з місцевими громадами виявило тривожну тенденцію: загалом рівень обізнаності обмежений. Наприклад, одна громада на основі супутникових знімків 2020 року вважала, що існує велика прибережна захисна смуга, тоді як насправді компанії почали зазіхати на території біля річки ще до 2020 році, порушуючи правила щодо прибережної захисної смуги. Інша громада навіть не знала про наявність річки Мала Мика на своїй території, вважаючи її лише безіменним зрошувальним каналом, оскільки саме так річка була позначена на карті, яка не переглядалася з радянських часів. Тож громада застосовувала інші правила та вимоги до оранки.

Ці приклади демонструють, наскільки важливо усвідомлювати різницю між річкою і зрошувальним каналом з огляду на те, що до річок застосовуються інші (й більш суворі) екологічні стандарти. Ці проблеми ускладнює приватизація земельних ділянок вздовж річки — процес, який триває з 2000-х років. Проте було приємно відзначити, що після обговорення з дослідницькою групою громада з першого прикладу виявила зацікавленість у вирішенні питань з компаніями щодо забезпечення дотримання Водного кодексу. Незважаючи на це, громада з другого прикладу вказала на складність запровадження обмежень для компаній та землевласників через потенційні фінансові наслідки.

Місцеві фермери також не наважуються звинувачувати компанії. Власне, відгуки місцевого фермера свідчать про те, що діяльність агрокомпаній району приносить переважно позитивні результати. Йдеться про розчищення чагарників і необроблених ділянок, а також постачання мінеральних добрив у регіон. У цілому, фермери повідомляють про незначний негативний вплив, за винятком того, що перетворення пасовищ на оранки заважає їм випасати корів і збирати траву.

Ще одним тривожним висновком стало те, що важливі державні органи не можуть або не вживають жодних негайних заходів. Наприклад, хоча Басейнове управління водних ресурсів річки Прип'ять підтвердило, що річка Мика підпадає під дію Водного кодексу, цей орган не має повноважень забезпечувати дотримання екологічного законодавства. Тому про будь-які порушення необхідно повідомляти Держ-

геокадастр або Державну екологічну інспекцію, щоб їх розглянули саме вони.

Подібним чином, у ході дослідження було виявлено, що земельна документація, яка має важливе значення для управління земельними відносинами, рідко передбачає обмеження на використання землі, наприклад, сільськогосподарську діяльність, хоча конкретні коди обмежень і визначені зони повинні бути чітко вказані, а потім включені в планово-картографічні матеріали та викладені в переліку видів землекористування. Міркування щодо захисту схилів і доквілля також повинні бути інтегровані в проекти землеустрою під час еколого-економічного обґрунтування сівозмін і методів управління земельними ресурсами, але часто це не так. З огляду на це, обмеження на використання землі — відносно нещодавнє явище в Україні, що може пояснити їх відсутність у деяких випадках.

Проте навіть до цих подій приклад незнання громадою про наявність на її території річки Мала Мика свідчить про те, що історично охорона довкілля не була пріоритетною. Цей приклад також ілюструє, наскільки різні та численні зацікавлені сторони несуть відповідальність за неврахування екологічної складової у процесі сільськогосподарського освоєння: від землевпорядників при встановленні обмежень і представників громади при виділенні земельних ділянок до землевласників при здачі в оренду земельних ділянок та агрохолдингів, які орендують або купують землю.

Пошук компромісів: Чи може Україна поєднати економічні, соціальні та екологічні потреби?

Хоча земельна реформа, яка триває в Україні, демонструє певний прогрес, зокрема, з точки зору сприяння економічному зростанню та збільшенню сільськогосподарського виробництва, стає все більш очевидним, що екологічні й соціальні аспекти відходять на другий план. Наприклад, з початком другого етапу відкриття ринку землі у 2024 році почав зростати попит на відносно безпечні території на заході України, де багато екологічно цінних територій, що орендуються великими компаніями, перетворюються на сільськогосподарські угіддя, що порушує природоохоронне законодавство, зокрема Водний кодекс.

Таким чином, удосконалення моніторингу дотримання еколо-

гічного законодавства України — критичне питання. Важливо, що цей контроль має бути ефективно організований як на рівні держави, так і на рівні громади. Крім того, щоб краще збалансувати екологічні та сільськогосподарські питання, необхідно створити високоякісні дорадчі служби для громад, землевласників та орендарів. Однак просування реформ буде складним завданням через впливову аграрне лобі в Україні, яке має значну владу як на місцевому, так і на державному рівнях і ставить на перше місце економічну вигоду. Активні бойові дії та складний економічний стан ще більше посилює такі позиції. Цей вплив викликає занепокоєння, особливо враховуючи посилений контроль, який тепер мають великі підприємства, оскільки вони можуть не просто орендувати землю, а купувати її.

Загалом, хоча необхідність зміцнення економіки в умовах повномасштабного вторгнення не викликає сумнівів, державі важливо визнати виклики, пов'язані з неналежним дотриманням екологічних норм сільськогосподарськими підприємствами, а також наслідки концентрації земель як для довкілля, так і для громад. Для сталого відновлення України держава повинна балансувати між нагальною потребою підтримувати економічну діяльність і довгостроковими цілями збереження здорових екосистем і забезпечення справедливого розподілу землі.

Джерело: Екодія

Україна має потенціал перейти на ВДЕ швидше, ніж інші країни, – Крістенсен

Це питання вибору шляху у середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Випадок України стосовно “зеленого переходу” є унікальним, оскільки багато старих енергетичних потужностей швидко були виведені з експлуатації або з системи, але є можливість залучити інвестиції та використати їх для побудови нових потужностей відновлюваних джерел енергії (ВДЕ).

Про це в інтерв’ю виданню NV розповів Мадс Крістенсен, виконавчий директор Greenpeace International, під час відкриття офісу організації у Києві 10 вересня.

“Україна, з одного боку, змушена вести війну, а з іншого боку — вирішувати, як відбудувати й відновлювати ті частини країни, що були зруйновані”, – констатував він.

На думку експерта, перед Україною зараз стоїть фундаментальний вибір: чи продовжувати шлях економіки, заснованої на викопних ресурсах, з енергетичними системами, що базуються на використанні газу чи вугілля, або ж використати можливість перейти на децентралізовану енергетичну систему, що спирається на відновлювані джерела: сонячну та вітрову енергію.

“Коли 75 чи 80% потужностей для виробництва електроенергії виходять з ладу, виникає питання, як побудувати стійку енергетичну систему для майбутнього. Для нас очевидно, що ця система має бути заснована на сонячній та вітровій енергії, на відновлюваних джерелах, які є дешевшими, безпечнішими та більш стійкими. Оскільки вони розподілені, а не централізовані, їх важче знищити або обстріляти”, – говорить Крістенсен.

Посадовець міжнародної організації згадав про “вражаючі кроки” нашої країни у розвитку сонячної енергетики до повномасштабної війни, але зазначив, що вже у 2017-2018 роках цей

розвиток значно сповільнився.

Він також відмітив, що в Україні є проблеми зі сховищами для зберігання сонячної енергії. Мадс Крістенсен розповів, що усі країни стикаються з проблемами, коли збільшують свою залежність від проміжних джерел енергії, таких як сонячна або вітрова, де потрібні системи зберігання енергії. Але водночас він зазначив, що Greenpeace може запропонувати чимало рішень, якщо поглянути на досвід різних країн у цьому питанні.

“Зберігання енергії – це не лише батареї, воно може включати водосховища, теплові сховища або покращені міжмережеві

з’єднання”, – говорить експерт.

Greenpeace також роблять свій внесок у розвиток “зеленої” енергетики в Україні. У липні вони відібрали групу українських жінок на курс “Монтувальниця сонячних електростанцій”. А вже наприкінці літа 9 його випускниць отримали професійні сертифікати.

Джерело: Екополітика

RESTORIVER — за стійкі до зміни клімату річки і безпеку людей

Відновлення берегів і прибережних зон, яке допомагає річкам протистояти змінам клімату та зберігати воду, має важливе значення як для людей, так і природи в Дунайському регіоні.

Людська діяльність, пов’язана з використанням, контролем та експлуатацією річок і річкових ландшафтів, серйозно порушує їхній екологічний стан і здатність адаптуватися до зміни клімату. Регулювання русел річок, зменшення заплав, забудова прибережних зон встановлення промислових засобів для контролю течії — все це згубно впливає на здатність річкових екосистем утримувати воду та їхній потенціал адаптації до кліматичних змін.

Погодні аномалії в басейні річки Дунай проявляються у вигляді інтенсивніших посух, що, в свою

чергу, призводить до нестачі води, а також до лісових і степових пожеж. Країни Дунайського регіону також стикаються з екстремальними періодами повеней і посух, сильними зливами, потужними буревіями та екстремальними тепловими хвилями. Ці екологічні ризики, з якими ми все частіше маємо справу, надзвичайно небезпечні не лише для природи, але й для людей.

Проєкт RESTORIVER спрямований на підвищення здатності річок і їх прибережних зон адаптуватися до змін клімату, що потенційно може знизити ризик посух, повеней і тривалих теплових хвиль. Оскільки ці ризики становлять особливу загрозу для урбанізованих територій (через високу густоту населення та дефіцит зелених зон), проєкт зосереджений на міських і приміських

районах у басейні Дунаю.

Основна мета проєкту – сприяти адаптації до змін клімату та управлінню ризиками стихійних лих у Дунайському регіоні, вирішуючи екологічні загрози на транснаціональному рівні з урахуванням екосистемних підходів, таких як природні заходи з утримання води.

Природні заходи з утримання води (Natural Water Retention Measures) — це багатофункціональні способи захисту та управління водними ресурсами, які використовують природні процеси. Вони можуть забезпечити численні переваги, зокрема зниження ризику повеней, покращення якості води, поповнення підземних вод і поліпшення середовища існування. Цей проєкт зосереджується на шести пілот-

них територіях у шести країнах, щоб на їхньому прикладі у майбутньому показати, як можна використовувати природоорієнтовані рішення для збереження водних ресурсів.

Проєкт також прагне підвищити обізнаність та навички людей, які живуть біля річок та водно-болотних угідь, щодо зміни клімату. Він також покликаний підвищити обізнаність громадськості про важливість здорових річок та прибережних зон. Крім того, проєкт працює над покращенням планування та координації між різними рівнями влади задля гармонізації їхніх водних і кліматичних політик.

Проєкт RESTORIVER підтримує Програма Interreg Danube Region Programme, яку співфінансує Єв-

ропейський Союз. Він охоплює 6 країн – Болгарію, Хорватію, Угорщину, Румунію, Сербію, Словаччину та Україну. WWF-Україна також серед партнерів проєкту.

Головна мета проєкту — зробити Дунайський регіон більш зеленим та екологічним.

Джерело: WWF